

Čas přípravy
30 minut

Čas realizace
1,5 hodiny

Prostor
kdekoliv

Roční období
kdykoliv

Počet účastníků
do 20

Věková kategorie
3.–5. třída/9–11 let

UZLY

Obecný cíl:

Rozvoj těchto kompetencí: k učení, pracovní, sociální a personální.

Konkrétní cíl:

Uváže 6 základních uzlů, zná jejich použití v praxi.

Motivace:

Určitě se ti už někdy stalo, že tkaničky u bot jako by ožily. Sotva je zavážeš, rozvážou se. Tkaničky se zašmodrchají a nemůžeš je rozmotat? Uzly a uzlíky můžeš ale potřebovat nejen při zavazování bot.

Potřeby:

Uzlovačky (pro každé dítě dvě – nejlépe různé barvy), šátky, šněrovací vysoké boty, celta (nebo deka), zbytky různě silných lan, obrázky – praktické ukázky uvázaných uzlů, knihy o uzlování.

K tomuto metodickému listu je k dispozici pracovní list P18 A.

Provedení:

Vedoucí vysype před děti hromadu uzlovaček, zbytků lan – nejlépe různě zamotaných. „Podívejte, co se stalo! Někdo nám zašmodrchal všechny provazy! Pomůžete mi je rozmotat?“ Vedoucí nechá děti, aby se pokusily všechny uzlovačky a lana rozmotat. Tato aktivita by měla sloužit jako úvodní k rozcvičení prstíků. Sledujeme děti při práci, všímáme si jejich „šikovnosti“. Úvodní hrou pro mladší děti může být například šněrování a správné zavázání vysokých bot. Můžete vyhlásit i soutěž v zavazování bot, ale pak je třeba mít několikery stejné boty předem připravené.

Pak vedoucí vyzve děti, aby si vybraly dvě různě barevné uzlovačky. „Naučíme se teď uvázat uzel, který nám může posloužit a nebude jen zašmodrchaným provázkem.“

Existuje několik možností vázání každého uzlu. Pro začátek je dobré začít ambulantní spojkou (plochou spojkou). Nejjednodušší pomůcka pro vázání tohoto uzlu je věta „levý přes pravý a suk, pravý přes levý a suk“. Při použití barevných uzlovaček můžete pomoci dětem „barvou“. Pokud děti zvládnou toto vázání, je dobré dát jim trojčipý šátek a vyzvat k uvázení stejného uzlu ze dvou delších cípů šátku. „Víte, kde můžete tento uzel použít?“ Už samotné uvázení šátku dětem napoví. Můžeme osvětlit také jeho název „ambulantní“ („plochá“).

Dalším uzlem může být škotová spojka – pokud použijete vázání z ploché spojky překřížením volného konce, pak by neměl být větší problém s naučením. Dětem vysvětlíme, že tento uzel slouží především ke spojování dvou různých materiálů – například cely a provazu, dvou různě silných provazů... a ihned si můžeme vyzkoušet v praxi i toto uvázení.

„Už umíme uvázat dva uzly na ‚dvou lanech‘, ale co třeba práce jen s jedním provazem? Víte, jak byste správně uvázaly loď, aby zůstala u břehu?“ Jednodušší je vázání lodního uzlu v ruce a jeho následné nahazení na kůl, vázání přímo provlékáním kolem kůlu je pro děti těžší. Ihned při výuce uzlu je dobré, aby děti měly možnost výsledný uzel „nasadit“ na kůl (stačí kolík, noha obrácené židle, násada apod.) a vyzkoušely si jeho pevnost. V případě, že bude uzel uvázaný špatně, sesmekne se. Pozor na častou záměnu tohoto uzlu s „liščí tlapkou“.

Na závěr vedoucí vyzve děti, aby se usadily do kruhu a každé si před sebe dalo tři uzlovačky (nejlépe různých barev). „Teď se pokusíme uvázat obrovský kruh. Každý si vezměte jednu uzlovačku a spojte ji s uzlovačkou kamaráda, který sedí po vaší levé ruce. Můžete ji ale spojit jediné ambulantním uzlem.“ Při druhém zadání požádáme o spojení škotovou spojkou. Nakonec každé dítě uváže lodní uzel a ten pak navlékne (třeba na nohu otočené židle apod.). Připomeneme si, kde se dají tyto uzly použít.

Nyní vyzveme děti k doplnění jednoduchého pracovního listu.

Děti, které budou s prací rychleji hotové, si mohou zahrát na šmodrchalky a postupně „zlikvidují naše svázané uzlovačky“, aby je bylo možné příště zase použít.

Naučit se vázat uzly, ale především umět je správně použít, je věc cviku. Tuto činnost je proto dobré zařazovat postupně, neučit děti vázat všechny uzly najednou. Když děti začínají, je dobré ukázat vázání na silném provaze, lépe tak uvidí tvar uzlu. Procvičovat vázání uzlů hrami – zároveň procvičovat i znalost jejich použití. Teprve, až děti zvládnou správné vázání uzlů, můžeme připravit například závody v uzlování na čas apod. (Uzlařská regata). Pro starší a šikovnější děti zařadíme i vázání dalších uzlů. K jejich procvičování využíváme různých her.

Tady je několik námětů k procvičování vázání uzlů, další náměty můžete hledat v knihách, na internetu...

Náměty k procvičení „lodní smyčky“:

- Nejprve s dětmi vyzkoušíme vázání tohoto uzlu (v ruce, nahození na kůl). Vyzveme děti, aby se postavily zády do kruhu. Před každým dítětem leží hromádka uzlovaček a obrácená židle. Vedoucí vypráví příběh o moři a vždy, když se v příběhu objeví nějaké plavidlo, musí dítě uvázat plavidlo – lodní uzel a nahodit na nohu židle. Postupně tak přibývá uvázaných uzlů a děti si podvědomě připomínají, že se uzlem přivazuje loď ke kůlu.
- Připravíme si obrázky lodí a ke každému připevníme provázek. Loďky poskládáme do prostoru – na moře a vyzveme děti, aby pomohly všechny loď bezpečně uvázat u břehu, aby nám zase neodpluly. Děti musí vždy chytit jen jednu loď, doběhnout s ní ke břehu (např. zaražený kolík) a tam ji bezpečně připevnit.

Náměty k procvičení „škotovy spojky“:

- Nejlépe je procvičovat např. při stavbě přístřešku na víkendovém pobytu (upevnění lana k celtě), při stavbě lanové lávky (svázání dvou lan odlišné síly).
- Můžete si vyrobit „pavouka“ – na kus látky, staré deky apod. děti navazují škotovou spojkou lana (to jsou pavoučí nohy).

Náměty k procvičení „dračí smyčky“:

- Honička dvojic – kolem stromu (stožáru apod.) uvážeme dlouhé lano, k jeho dvěma volným koncům se pomocí dračí smyčky upevní dva závodníci – smyčka musí být pevná, aby se nerozvázala. Úkolem závodníků je dohonit druhého, lano musí být stále napnuté. Závodník může začít honit druhého, až se správně uváže na lano. Směr je možno měnit. (čím delší lano, tím náročnější honička).
- Slaňování – ne skály, ale třeba jen prudší svah vyzkoušení účelu smyčky úplně postačí.

Náměty k procvičení „ambulantního uzlu“:

- Zavazování trojicího šátku (můžete procvičovat v rámci zdravotědy vždy, když ošetřujete pomocí závěsu ze šátku)
- Tento uzel je také často používán jako jeden z uzlů při drhání (rukodělký).

Náměty k procvičení „rybářské spojky“:

- Pokud máme v okolí rybníky a rybáře, můžeme se za nimi vypravit na návštěvu (děti uvidí vázání uzlu v praxi)
- Hra rybolov – dětské rybičky opatřené očky vypustíme do bazénu (nebo vaničky) s vodou, rybáři dostanou prut s upevněným provázkem a háček, který si mohou pomocí rybářského uzlu připevnit a pak se pustit do rybolovu. Kdo vyloví nejvíce rybek, vítězí.

Náměty k procvičení „zkracovačky“:

- Boj o poklad – kolem kůlu uvážeme dostatečně dlouhé lano, do určité vzdálenosti od kůlu položíme poklad (můžeme uložit několik pokladů na různou vzdálenost). Úkolem jednotlivce nebo družstev je zkrátit pomocí uzlu (případně několika uzlů) lano tak, aby jeho délka dosahovala přesně k pokladu. (Pokud délku neodhadl přesně, rozváže a váže znovu). Komu se to podaří dřív, bere si poklad.
- Trpasličí kruh – z provazu vytvoříme velký kruh, děti se rozestoupí po jeho obvodu. Pak se každý snaží uvázat zkracovačku na provaze – kruhu – tak, aby se kruh postupně zmenšoval, až nám vznikne „trpasličí kruh“ (máme-li provaz dost dlouhý, může každý vázat i několik uzlů).

Vedoucí by měl kromě her, které vedou přímo k procvičování vázání některého z uzlů využívat i situací např. na výpravách, víkendových pobytech apod.

K seznámení s druhy uzlů můžete využít pexesa apod., ale praktické vázání a znalost použití je věc cviku.

Tato aktivita přibližuje Ideály Pionýra: Poznání a Překonání. Aktivitou lze navázat na akci Pionýrská stezka, Uzlařská regata.

Přístup k dětem se specifickými vzdělávacími potřebami:

Zvláštní pozornost věnovat dětem s nerozvinutou nebo omezenou jemnou motorikou. Jestliže se jim nebude dařit tato činnost, pak o ni přestanou mít zájem. Při soutěžení v této činnosti doporučuji z těchto dětí udělat rozhodčí, neboť tato soutěž by je neoslovila a zájem by ochabl.

Při samotném nacvičování vázání uzlů potřebují výše uvedené děti delší čas a individuální přístup instruktora nebo vedoucího. Pracovní listy nedoporučuji dávat dětem s ADHD, neboť se nedokážou soustředit na detaily na obrázcích. Doporučuji spíše reálné uzly, které jsou pro ně vhodnější.

Moje poznámky:

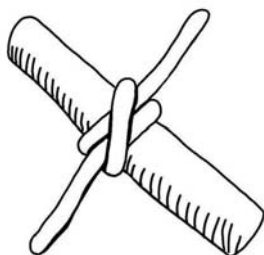
Řešení pro vedoucí k metodickému listu P18:

I. Spoj správně obrázek uzlu a to k čemu se používá.

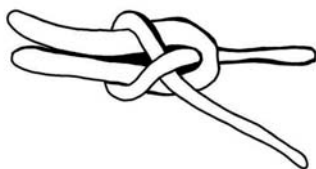
Na linku pod uzlem pak doplň i jeho název.

Ambulantní uzel (plochá spojka)

Lodní uzel

Škotová spojka

K uvazování lodí.

Ke spojování dvou nestejných materiálů, např. cely a provazu nebo dvou různých provazů.

Tam, kde uzel nesmí tlačit. Např. na šátek při vázání závěsu k ošetření poraněné ruky.

Moje poznámky: